

Energolichváři s požehnáním vlády ožebračují občany

svobodny-svet.cz/energolichvari-s-pozehnanim-vlady-ozebracuji-obcany

12. listopadu 2022

*Od většiny politiků a z médií slyšíme uklidňující zprávy. Všechno je dobré a nadějně. Ceny plynu klesají, ceny ropy se víceméně stabilizovaly, ceny energií jsou řádně zastropovány, zásobníky plynu plné, zkrátka prakticky jsme zachráněni. A kdo se odvažuje to zpochybňovat, je pátou kolonou. Zdálo by se tedy, že můžeme být klidní. Žádnými obavami ze zimy se nemusíme trápit. Byly by to opravdu nadějně výhledy, pokud by ovšem řada odborníků nemluvila poněkud jinak. **Jedním z nich je také Hynek Beran, tajemník České společnosti pro energetiku.** Někdejší tajemník hned dvou nezávislých energetických komisí, vzniklých jako poradní týmy vlád České republiky, a také spoluautor monografií *Perspektivy české energetiky* a *Česká energetika na křižovatce*.*

Martina: Hynku Berane, v čem se změnila energetická situace Evropy po začátku války na Ukrajině? V čem máme karty rozdány úplně po novu?

Hynek Beran: No, v podstatě po začátku války na Ukrajině, když bychom měli brát pouze válku, tak se nezměnila vůbec v ničem. Co se týče plynu, tak se změnila až po havárii, nebo po výbuchu Nord Stream 2. A co se týče elektřiny, tak tam se nemění vlastně vůbec, protože ty dvě zóny elektrické nejsou vůbec spolu propojeny. Takže to, co se děje, byla tady nějaká domluva dlouhodobá, vlastně mezi Německem a Ruskem, v rámci které se budovala závislost Evropy na ruském zemním plynu dováženém německým prostřednictvím, která byla ukončena. A toto víceméně umělými, nebo kapitálovými prostředky, nebo nějakým výkladem cenotvorby se nám propaguje i do elektřiny, které se to týká v podstatě velmi okrajově.

Martina: Když se podíváš na to, jaká ta situace na energetickém kolbišti je v Evropě, a když se podíváš na to, jak k tomu přistupujeme, vnímáš tuto situaci jako dramatickou? Nebo poměrně snadno, nebo třeba ne tak snadno, ale řešitelnou?

Hynek Beran: Když by to měli řešit inženýři, tak to vnímám jako vážný problém.

Nepamatuji válečnou situaci, kde by vlastně vládli nějakí lichváři, a vládli takto organizovaným způsobem jako v EU, a v České republice zejména.

Martina: Když by to měli řešit inženýři?

Hynek Beran: Když by to měli řešit inženýři, nebo když bych to měl řešit já, jako inženýr, třeba s jinými inženýry, tak je to vážný problém. Je to problém nedostatku zhruba 40 %, jedné zásadní energetické komodity, kterou musíme nějakým způsobem buď to ušetřit, nebo nahradit. A je to problém, že z té jedné energetické komodity, zemního plynu, vyrábíme část jiné energetické komodity, to jest elektřiny, a ten problém je okrajový, protože ze zemního plynu vyrábí celá Unie pouze 20 % elektřiny, a z toho ruského, z toho byla menší polovička. Takže je to, dejme tomu, problém 10 % nedostatku v elektřině, kterou jsme schopni nahradit poměrně jednoduchými prostředky, něco uspořít, něco vyrobit třeba ze stávajících fosilních zdrojů, které přidáme, což se koneckonců i děje.

V zemním plynu je ten problém horší, protože musíme nějakým způsobem nahradit 40 % zemního plynu, a tam máme nejenom problém s různými jinými zdroji, ale máme problém s reverzací některých těch toků, protože to bylo nastaveno, že to teče z východu, z Ruska. Teď to teče z druhé strany, a máme tam problém i s terminály, takže Evropská unie není pro letošní zimu vybavena na to, aby si, vlastně technologicky není vybavena na to, aby ten plyn nějakým způsobem zvládala ve větším množství, nebo v tom, které by bylo potřebné. Takže tam je problém optimalizace, když by to měli řešit inženýři, nemluvím teď o cenách, ale je problém optimalizace těch toků, optimalizace chodu terminálů na LNG a třeba i nějakých úspor. No a pakliže se to v příštím roce, protože předpokládám, že Unie začala stavět, jako velmi staví, takže když se v příštím roce něco dostaví, tak by ten problém neměl už být tak velký, nebo by měl vymizet.

Martina: Když se podívám na chování, sebezáchovné chování, ať už velmocí, nebo jednotlivých států, tak se každý snaží zajistit svým občanům dostatek energie. Ať už elektrické energie, plynu, zkrátka to, co potřebují občané a co potřebuje průmysl. Amerika se chová velmi utilitárně, protože se prostě snaží nechat si svůj plyn a být, pokud možno, soběstačná. Jak se z tohoto hlediska zachovala Evropa v uplynulých letech?

Hynek Beran: Evropa se v tomhle chová velmi zmateně. Tady je potřeba si uvědomit, že plány ovládnout Evropu ruským plynem byly opřeny o nějaké kapitálové a mocenské úvahy. To nebyla technologická záležitost. A ty kapitálové a mocenské trendy tady trvají, což se domnívám, že je hlavní příčinou toho, že jsou nestabilní ceny. Tady, když je doba válečná, tak každý rozumný, já nepamatuji žádnou válečnou situaci, kde by vlastně vládli nějakí lichváři, nebo ti, co předražují ceny, a kde by vládli takto organizovaným způsobem, jako v současné Evropské unii, a v České republice zejména. Protože ta je v tomto vždycky extrémem. A že kdybychom vzali opravdu rozum do hrsti a nějakým způsobem si ten plyn a tu elektřinu

rozdělili, tak to půjde určitě snáze. Třeba problém, když jsme zmiňovali Američany, tak žádný rozumný stát si nevyprodá, nebo si nepodlomí vlastní průmysl. Když se podíváme na ceny elektřiny u nás, konkrétně v České republice, tak jsme v podstatě v elektřině velmoc, vyrábíme ji velmi levně a ještě jí 20 % vyvážíme. Takže, kdybychom se chovali jako Američané, ke kterým tolik vzhlížíme, tak si necháme elektřinu, kterou vyrábíme, pro nás, tak si ji necháme pro vlastní průmysl, a na tom zbytku vyděláme. Podobně to dělá Amerika s exportem do Evropy.

Kvůli této politice jsme v riziku, že přestáváme být průmyslovým státem a přestáváme být státem sociálně stabilním

Martina: Ona to svým způsobem dělá podobně i Francie, když zůstaneme v Evropě. Máš vysvětlení, proč se takto chováme? Proč se takto, řekla bych, nepochopitelně v této energetické krizi chová náš stát, notabene vůči vlastním občanům?

Hynek Beran: No, vysvětlení, já nejsem psycholog, ani politolog.

Martina: Jestli do toho potřebujeme psychologii, tak se začínám bát.

Hynek Beran: Já se domnívám, že v tomhle případě ano. Protože ten politik si musí uvědomit, kdo ho vlastně soudí. Zda ho třeba soudí někdo momentálně v Bruselu, anebo nějaká současná energetická oligarchie, nebo zda ho třeba soudí ti lidé, kteří budou mít takto drahé ceny, anebo zda ho soudí budoucí dějepravec. Tam je v tom ten rozdíl, a opravdu my jsme v situaci, kdy díky této politice jsme v riziku, že přestáváme být průmyslovým státem a přestáváme být státem sociálně stabilním. Což už je velký problém, tohle je na hraně. Takže já tuhle motivaci, já si myslím, že to je špatná motivace, že se to dělá špatně, abych někomu viděl do hlavy, proč to takhle špatně dělá. Ale každopádně s odborníky máme nastavený nějaký jiný model, nabízeli jsme ten model a máme ho postavený, který by byl v souladu s Evropskou unií, byl tržní, a české ekonomice tolik neubližoval – a nikdo o něj v podstatě nestojí.

Martina: A to není novinka. Vy jste s těmito nápady a monografiemi, jak už jsem tady zmiňovala Perspektivy české energetiky, Česká energetika na křižovatce, přicházeli mnohem dříve, ale vlastně si děláte semináře sami pro sebe, není-liž pravda?

Hynek Beran: No, tak my je neděláme pro sebe úplně, občas tam zabrousí někteří politici, ale jsou ve velké minoritě.

Martina: Někteří odborníci, a ty jsi taky tento termín několikrát použil, když jsme si spolu povídali, tak někteří odborníci, kteří se zabývají cenami energií a sledují jejich vývoj, tak mluví o energetické lichvě. Je to oprávněné? Nebo je to prostě příliš drsné vyjádření?

Hynek Beran: No, v odborném slovníku, když si vezmu slovník poválečný, tak se používaly dvě slova: lichváři a keřasové. Lichva je nějaký neoprávněný příjem, neoprávněný benefit za něco, a to keřaství je vlastně pře prodej. To vzniklo z německého slova „kette“, řetězový pře prodej nějakého zboží. No, a když si vezmeme, že jadernou energii vyrábíme třeba za zhruba 25 haléřů za kilowattovou hodinu, a teď ji budeme stropovat na nějakých šesti korunách, no tak to je více než dvacetinásobek výrobní ceny. Takže rozhodně z hlediska fyzikálního i z hlediska cenotvorného je tohle cena, která není oprávněná s tím, že to vyrábíme v nadbytku.

Martina: Kdo je tedy, když bych potřebovala ukázat prstem, kdo je ten energetický lichvář, potažmo keřas? Kdo to jsou?

Hynek Beran: Ono by bylo poměrně jednoduché to personifikovat. Ale kdo je tím subjektem vůbec, který je zodpovědný za celkový výprodej státu? Tohle je jenom třesinka na dortu v době krize: Kdo nám tady staví montovny, kdo nám tady vyprodává ornou půdu na logistická centra, kdo nám tady vyprodává nerostné bohatství? To je celý systém. Tady je těžko říkat, že to je jedna osoba, nebo jedna vláda. Tu naši energetickou politiku, ta doporučení, která byla citována na počátku, jsou někdy z roku 2012, a nerespektovala je žádná vláda. Takže těžko třeba ukazovat na současnou vládu, nebo

třeba na současného ministra průmyslu, k jehož odbornosti mám četné výhrady, ale nedá se říct, že za to může třeba jenom pan Síkela. To nelze takhle. Je to celý systém, který je špatně nastavený, no a my potřebujeme odborníky, kteří by ho nastavili jiným způsobem.

Energetický kartel uplatňuje cenový diktát vůči spotřebitelům, které stát nechrání, a naopak papouškuje argumenty kartelu

Martina: Hynku, přesto, pokud budeme mluvit o energetických lichvářích, a ty ten termín používáš občas, tak bychom měli v tuhle chvíli umět, a mít možnost říct, že si myslíš, že je to ten a ten, nebo ti.

Hynek Beran: Já se pokusím, já strašně nerad personifikuji a v médiích už vůbec ne.

Martina: Nemusíš říkat jména a adresy. Ale alespoň obecně, abychom si řekli, kde je ten zakopaný pes.

Hynek Beran: No, já spíš řeknu, aby posluchači pochopili, jak celý ten problém vzniká. Na té burze samotné – dostaneme se asi v rozhovoru i k tomu, jak se vůbec vytváří cena na burze – a na té burze samotné se prodává jenom asi 10 % energie. To není, že by třeba tobě do domácnosti, nebo posluchačům do domácnosti, že by někdo přišel na burzu a řekl, že má jedno sídliště, a za kolik to tam zrovna je. On přijde obchodník, nebo dodavatel, a řekne, že protože cena na burze je takováto, tak to těm lidem levněji prostě neprodá, a že mají smůlu. No a pokud je ta množina dodavatelů a výrobců energie, nebo elektřiny omezená, protože tu elektřinu si vyrábíme sami, tam je to horší, tak prostě ten spotřebitel nemá šanci. Takže první moment, je to kartel. Není to burza, je to cenový kartel, který říká, že když cena někde, na které ten cenový kartel prodává jenom 10 %, tak je nějaká, takže za jinou cenu to nedá. To je první věc.

Druhý moment, je to tedy cenový diktát vůči spotřebiteli. Není to cena, která někde vznikla, že někdo třeba, když si představíme, že by pro to zboží běžel obchodník na trh a říkal, já jsem přišel na trh a na

mě už tam nezbylo, takhle to taky není, je to dlouhodobý kontrakt. Na rok dopředu říká třeba ČEZ Prodej, ale nechci to personifikovat, na rok dopředu říká, že já to za jinou cenu neprodám.

No a co je tam, když bych měl tedy označit asi ten orgán, který je vinen, tak já to občas přirovnávám k syndromu HIV, ztráty imunity. HIV, AIDS je vlastně ztráta imunity. Ztráta imunity vzniká tak, že ten lymfocyt, ten prvek, který má říct, že organismus je nemocný, takže nic neudělá. Takže ten organismus je podroben jiným chorobám a na to umírá. No a tím orgánem, který... Máme tady orgán, který zodpovídá za ochranu spotřebitele. Teď si představme, že ten spotřebitel je vlastně vystaven, za prvé nějaké chuti, ať už oprávněné, nebo neoprávněné, ať už státní, nebo soukromé společnosti, vydělat co nejvíc. A ty si to chtějí zkusit. Dále ten spotřebitel je vystaven i tlaku cizích ekonomik, kteří na zdvihání české ceny chtějí vydělat, nebo chtějí si to odvést k sobě. Takže ten spotřebitel je vlastně v několikerych kleštích, a jediný orgán, který za to ze zákona zodpovídá, je Energetický regulační úřad. A Energetický regulační úřad říká, že není oprávněn regulovat cenu, což tedy podle našich právních analýz není pravda.

Každopádně, ať už je oprávněn, nebo není oprávněn, i kdyby nebyl, tak už si měl dávno čas o to v parlamentu říct, aby mu ty kompetence nějakým způsobem upravili, aby to bylo jasné, ale je tady někdo, kdo tady mimo trh, mimo burzu trpí cenový diktát. Takže když vlastně přichází dodavatelé a říkají spotřebiteli, že jsou takzvaně na trhu, a my nejsme na trhu, protože ten spotřebitel nemá kam jít. Když jsou jinde jiné ceny, třeba na Slovensku, když by to byla houska, benzín, cukr, cokoliv, tak spotřebitel může přejet hranici na Slovensko, nebo do Polska, a jít si to tam koupit. Tady nemá možnost. Tady je uzavřený v České republice a je podroben cenovému diktátu české energetické oligarchie, který nikdo nereguluje, a nikdo neřekne, že se to nesmí. Což je asi evropská výjimka, protože všude jinde v Evropě se nějakým způsobem o spotřebitele starají.

Martina: Myslím si, že český občan je vystavený v tuto chvíli tomuto v podstatě vyděračskému systému. Je to tak? A nemůže se před ním bránit. To jsi mi řekl?

Hynek Beran: Ano. V podstatě ano.

Česká vláda se chová trošku jako kouzelník, který z nadvýroby a z energetického blahobytu dělá energetickou chudobu

Martina: A umím si představit, a chápu, že se toto dá vymyslet hlavou, že je málo plynu. Protože nastaly jisté geopolitické, politické změny. Ale co právě vůbec nechápu, je, co se v naší zemi odehrává ohledně elektrické energie. Ty sám jsi tady zmínil, že ze zemního plynu vyrábíme elektřiny 10 %. Ale zároveň všechnu ostatní elektřinu, těch 90 %, budeme prodávat za cenu elektřiny ze zemního plynu. To znamená mnohem draž, a to dokonce svým vlastním občanům. Chápeš tady toto?

Hynek Beran: No, na přímou otázku, nechápu. Lépe řečeno, ta vláda se chová trošku jako kouzelník, která z nadvýroby a z energetického blahobytu dělá vlastně energetickou chudobu. Funguje to jako v banánové republice, kde rostou banánové palmy a kde přesto je nedostatek banánů, a ti lidé si je nemohou koupit, anebo mají problémy, tak si ty banány nekoupí. Takže takto funguje Česká energetická banánová republika. Popíšu jenom ty dva mechanismy, protože si myslím, že účelem těchto pořadů je i trošku vzdělávání, taková energetická gramotnost.

Takže, první mechanismus je odkaz na cenotvorbu na burze, tam se říká, že pakliže nějaké drobné procento, a může to udělat i třeba jenom spekulant na burze, tak se vyrábí elektřina ze zemního plynu, tak to budou platit všichni. Je to podobné, občas používám úlohu s auty, máte deset aut, která jezdí za nějakou cenu, třeba za korunu, nebo za euro kilometr. No, a jedno z těch deseti aut se porouchá, musíte si koupit nějakou drahou limuzínu, nebo Porsche, které jezdí za deset korun, nebo za deset euro kilometr. Máte dvě možnosti, buďto šetřit, a to Porsche tam nezařadit vůbec, což je příklad České

republiky. Česká republika prosím žádnou elektřinu ze zemního plynu nepotřebuje. My máme nadvýrobu z uhlí, kterou vyvážíme. Opakuji, Česká republika nepotřebuje elektřinu ze zemního plynu.

Martina: Pardon – takže my na výrobu elektřiny spotřebováváme zemní plyn, kterého máme zoufale málo, nebo je strašně drahý, proto, abychom tu elektřinu mohli vyvážet.

Hynek Beran: Ano. Vyvážíme teď nějakých zhruba nějakých 2 000 megawattů z toho zemního plynu, který máme v zásobnících, to vyrábíme. Zase na druhou stranu, abych byl objektivní, férový kontrakt by byl takový, pakliže v Německu třeba, nebo někde jinde, kde mají nedostatek, tak ať si ten zemní plyn dodají sem, ale nad rámec těch našich zásob v nějakém jiném režimu, no a my jim pak můžeme poskytnout službu spálení toho zemního plynu na elektřinu, které se jim nedostává. V tom je ta technická solidarita. Ta ekonomická nesolidarita, nebo ta lichvářská nesolidarita je, že my to děláme, a my na tom ještě proděláváme.

Výrok, že energii nakupujeme na burze, je podobně vylhaný, jako výrok, že peníze tiskneme v bance.

Martina: A platí to občan.

Hynek Beran: Platí to občan, lépe řečeno i to zastropování zaplatí potom občan ze svých budoucích daní, které ten stát pravděpodobně nebude mít. Ale pojďme zpátky, jestli mohu, ještě k tomu principu. Takže první je, že na té burze, že to tedy budou platit všichni, takže když použiju ten příměr s auty, tak to nejdražší auto, které je desetkrát dražší, tak ho buďto nepoužiju, anebo, když máme devět jiných, a to auto je nutné, tak tu cenu to zdraží dvojnásobně zhruba, ne desetinásobně. Takže je to, jako kdyby u nás ta elektřina třeba stála, kdybychom potřebovali 10 % z toho zemního plynu, tak místo koruny, za kterou byla před tím, tak by stála dvě koruny, a ne tolik, co má stát teď. A nejhorší, co se děje u nás, je, že vlastně to desáté

auto, to drahé, my nepotřebujeme, ale budeme dodávat všechny jízdy za násobky, za cenu toho nejdražšího auta, které nepotřebujeme, nebo ušetříme. V tom je prostě ta celková nelogičnost.

Martina: Ty jsi několikrát použil obrat ve svých rozhovorech, že výrok, že energii nakupujeme na burze, je podobně vylhaný, jako výrok, že peníze tiskneme v bance. Jak konkrétně to myslíš?

Hynek Beran: No, burza není zdrojem elektrické energie. Ta elektřina vzniká v elektrárně.

Martina: Bezesporu. Ale je to zaklínadlo, poněkud. My to kupujeme přes ceny, které nabízí lipská burza, s tím se nedá nic dělat. Tohle je to, co slyšíme dnes a denně.

Hynek Beran: No tak, i když bychom to takhle kupovali, tak už jsme říkali, že 10 % nakupujeme za tyhle ceny. Budiž. Tak s těmi deseti procenty se nedá nic dělat. To, co si tady sami vyrábíme, tak nekupujeme na žádné lipské, ani jiné burze. To přijde obchodník ze státní společnosti především, nebo z jiné společnosti, a řekne, že to tomu spotřebiteli za jinou cenu nedá. A vláda, potažmo Energetický regulační úřad to toleruje. Říkám to srozumitelně? Já to ještě jednou zopakuju.

Martina: Ne, říkáš to velmi srozumitelně. Ale v tu chvíli vlastně z toho vyplývá, že přestože elektřiny máme takovou nadvýrobu, že vlastně nemusíme se cenou vůbec bránit, že bychom vlastně tím tu elektřinu šetřili, protože naopak my ani nemáme v technických možnostech veškerou produkci vyvézt, tak veškerá opatření, která se u nás dělají, se dělají proto, abychom dovezli drahé ceny domů.

Když by si lidi a průmysl neodeberou elektřinu za předražené ceny, tak společnost ČEZ musí jednu jadernou elektrárnu odstavit

Hynek Beran: Ano. My nechráníme tuzemský trh, ale my ve skutečnosti podporujeme energetickou oligarchii, nebo necháváme ji a ona si to udělá sama. To je, jako když byste třeba v lese nechali predátora bez nějaké regulace, no tak nemusíte ještě tomu

predátorovi pomáhat. Vezměte si ČEZ. Nebo i EPH a pan Tykač a tihle, což jsou asi ti tři největší, no tak oni jsou kapitálově silní a draví dost. Pokud mohou říci, že tomu spotřebiteli to levněji nedají a že chtějí více vydělat, no tak oni to udělají. Takže tam je problém spíše v tom, že vláda, a v tomto případě Energetický regulační úřad, což je něco podobného jako Česká národní banka v měnové politice, tak tohle nechávají úplně volným způsobem, a ještě v podstatě, když to řeknu ošklivě, papouškují výroky o burze, místo aby zreplikovali některé prvky evropské legislativy o ochraně spotřebitele, která se u nás nekoná.

Martina: To znamená, Hynku Berane, to, co se u nás odehrává, a já to opravdu nazvu pravými jmény, ožebračování, energetické ožebračování obyvatelstva, tak to není ani energetická nutnost, v případě elektřiny, ani ekonomické řešení, ale čistě politické rozhodnutí?

Hynek Beran: Je to politické rozhodnutí, tak když to vezmeme v elektřině: za prvé, technickou příčinu to nemá. Technickou příčinu to nemá, pokud má, tak buď to ty, nebo někdo z posluchačů ať klidně na internetu protestujete. Vyrábíme nadbytek, vyrábíme ho levně, za velmi levné ceny, a není ještě možné, abychom ho celý vyvezli. Takže nám ho tady nikdo nevykoupí. Když si lidi a průmysl neodebere elektřinu za předražené ceny, tak společnost ČEZ musí jednu jadernou elektrárnu odstavit. Takhle to je. Kdyby si to neodebrali, musejí odstavit jednu jadernou elektrárnu. Takže, technický důvod k tomu není. Tržní důvod k tomu taky není. Protože, nebo, z hlediska tržního prostředí povinného v Evropské unii, nebo předepsaného, protože většina té energie na ten trh vůbec nedojde. Takže ta elektřina, která se u nás vyrábí, ani nemůže opustit území republiky, a ani nedojde na burzu. Na tu burzu jí dojde zhruba 10 %. A další třetina elektřiny se prodává na takzvaných OTC kontraktech, což je ale, že my si spolu řekneme, za jakou cenu si prodáme elektřinu, a necháme si to na té burze zaregistrovat. Protože burza tam funguje, a to je ještě jenom třetina. A ten zbytek, dvě třetiny, ty se prodávají

na přímo formou cenového diktátu, o kterém jsme mluvili. Takže elektřina nemůže opustit území republiky, nedojde ani na burzu, přijde sem energetická oligarchie a říká: „My vám to, český národe, za jiné peníze než za ty, za které je to v zahraničí na burze, neprodáme.“ A ještě u toho si trochu vymýšlejí, protože když to prodáváte do zahraničí, tak tam součástí té ceny je i nějaká doprava, jakoby cena za přeshraniční profil, kterou za tuzemskou elektřinu neplatíte. Takže i to by měli zlevnit.

Martina: Díky komu, čemu to třeba Francie dělá tak, že obyvatelům prodává energii za cenu, kterou uzná za vhodnou, tedy výhodnou cenu, a přebytky pak prodává za tržní cenu? Díky čemu můžou mít takovýto, řekla bych, lidský přístup?

Hynek Beran: Tak já bych se ptal naopak. Tohle, když se podíváme na kteroukoliv zemi, která se chová normálně, nemusí to být jenom Francie, je to třeba Amerika, se chová normálně vůči vlastnímu obyvatelstvu, vlastně i Čína, no tak já bych se ptal, proč se u nás chováme nenormálně? Já bych se neptal, díky čemu se chová Francie. Vždyť Francie je proboha jednou z vedoucích zemí Evropské unie. Proč my se v malé zemičce, která říká, naším vzorem je Západ, tak proč my se nechováme jako ti Francouzi? Proč máme vládu jinou, než mají Francouzi? Proč ta vláda se chová neevropským atypickým způsobem? Toto bych si kladl.

Martina: Jak si odpovídáš na tuto otázku?

Hynek Beran: Asi tak, že se nechová, a že jako první otázka je, abychom si uvědomili v takovýchto a jiných pořadech, že ta vláda se takto nechová. Pak je otázka, jak by se měla chovat a jestli tato vláda je způsobilá, aby se tak chovala, nebo jestli je potřeba hledat nějaké jiné řešení, aby někdo jiný se takto choval.

Martina: Ty jsi tady říkal, že nemůžeme na tuto vládu shazovat všechno, nemůžeme na ni shazovat to, že jsme energeticky, plynově závislí na Rusku, že se neposílily a neobnovily kontakty s Norskem.

Nemůžeme na tuto vládu svalovat to, že se v roce, tuším 2014, nezačalo s výstavbou Temelína, nebo dalšího bloku, když už všechno bylo schváleno. Tohle jí určitě nepřišijeme. Ale to, jak se chová v tuto danou chvíli, v této energetické krizi, tak to je čistě její politické rozhodnutí. Této vlády. Je tomu tak?

Hynek Beran: Je to její politické rozhodnutí, určitě ano. No, mě napadá jeden příměr: představte si, že máte třídu ve škole, a tam fetují žáci. A fetují už od začátku školního roku, nebo od začátku výuky. A pak se stane, že jeden ten žák v jednu hodinu zkolabuje. A teď ten kantor, ten jeden, který tam je, to nezvládá a dělá prostě nějaké nesmysly. Nezavolá třeba policii, nezavolá záchranku, nebo prostě nějakým způsobem nereaguje, ale je to vina celé té školy. Není to vina toho jednoho kantora, který je v té třídě. I když ten kantor to dělá špatně. Takže platí obojí. Naše vláda to dělá špatně. Naše vláda podporuje energetickou oligarchii, a ne vlastní občany a průmysl, toto je možno odvodit a odargumentovat, ale není to tak, že by jiné vlády dělaly nějaké kroky pro prevenci. Nikdo tady nerozhodl o dostavbě těch reaktorů, všichni se podíleli na plynové závislosti na Rusku, takže ten problém je dlouhodobý.

Martina: Určitě, ale teď se země Evropské unie nějak chovají, politicky a ekonomicky, vůči svým vlastním obyvatelům, a naše země se chová, nebo naše vláda se chová, k nám chová, tak jak se chová. Já jsem četla, že ceny elektřiny a plynu padají pod vládní stropy. Co to znamená pro energetiku?

Hynek Beran: Pokud padají pod vládní stropy, no tak nebudou nad hranou toho nepřiměřeného zisku, to znamená, nebudou nějakým způsobem zdaněny.

Je to tunel dosahovaný parlamentní cestou. Elektřinu si vyrábíme levně, většina jí nemůže opustit území České republiky, a ta většina jí ani nedojde ani na burzu, přesto je u nás drahá. Toto logiku nedává.

Martina: To znamená, nebude toho neočekávaného zisku. Tak se tomu říká.

Hynek Beran: Toho neočekávaného. Takže vlastně potom máme možnost se rozhodnout, jestli budeme elektřinu vyrábět těsně pod hranicí toho stropu, který už byl, nebo začíná být oznamován, a budeme mít jenom ten zisk jako normálně, anebo, zda budeme vyrábět nad hranou neobvyklého zisku a budeme zdaňováni. Takže to je vlastně ekonomické rozhodnutí.

Zase je otázka, co není řešeno, a co může být velký problém, dneska ráno jsem dostal z jedné banky nějaká čísla, jak se budou zdaňovat výrobci, nebo kde jsou ty limity. Ty limity pro výrobce vypadaly poměrně rozumě. Ale problém je, zda se budou také takto zdaňovat překupníci. To je otázka. Protože zákon říká, že se ze státního rozpočtu musí zkompenzovat veškerý zisk dodavatele, a když si vezmeme, že to jeden vyrobí pod tu cenu, tak ten zdaněn mimořádně nebude. A když to druhý prodá za mimořádnou cenu, překupník, tak není zatím známo, zda i ten překupník bude mimořádně zdaněn. Protože výrobce je zdaňován nějakým způsobem, jestli to vyrábí z uhlí, nebo z jádra, a ten překupník to koupí na burze. No a teď se děje to, že chodí překupníci, nebudu říkat konkrétního překupníka, je to jedna větší společnost u nás, chodí za nějakými městy, třeba, nebo za nemocnicemi a nabízejí tu energii za různé ceny. Třeba za 11 Kč nad hranicí toho stropu a přijdou a říkají: „Naše nabídka trvá jenom dvě hodiny a kupte si to za tohle, protože vláda vám to stejně zkompenzuje.“ Takže zatím ten verdikt, který jsem viděl, řeší toho výrobce, a když to od toho výrobce třeba prostřednictvím burzy, ale na nějakém přímém kontraktu, když to výrobce vyrobí těsně pod zastropovanou cenu. Vy to od něj koupíte přes dvě další firmy, to překoupíte přes nějakou kyperskou firmu – spousta těch obchodníků už není licencována v České republice, dokonce EPH hodlá odejít do Německa – no tak si představte, že to překoupíte přes německou firmu, třeba, nebo přes kyperskou, nebo přes jinou, a máte nákup – prodej, máte tam marži jedné koruny, na nákupu je deset korun, na prodeji je jedenáct korun.

Martina: Hynku Berane, a je to i tak, že jsi mi teď vysvětlil, proč naše vláda zastropovala ceny elektrické energie tak vysoko, protože když vládní strany schválily ve sněmovně daň z neočekávaných zisků pro banky a energetické firmy, a ceny elektřiny a plynu padají pod tyto stropy, tak ty firmy nebudou tím pádem platit tuto daň?

Hynek Beran: Nebudou ji platit.

Martina: Tak proto se vyplatilo zastropovat energii tak vysoko.

Hynek Beran: No, já hlavně nerozumím tomu, nerozumím tomu, proč se cena elektřiny, kterou si levně vyrábíme doma, stropuje výše, než za kterou jsme schopni ji vyvézt, stropuje výše než cena zemního plynu, který dovážíme.

Martina: No, ale teď jsme na to pravděpodobně odpověděli.

Hynek Beran: No, ano.

Martina: Ale tomu se, myslím, říká tunel. Trošku rafinovanější než ten běžný, ale tunel.

Hynek Beran: No, tak každopádně, pakliže je to tunel, no tak je to tunel dosahovaný parlamentní cestou. Takže nevím, jestli je to tunel, nebo špatný zákon. To je otázka filozofická, to je otázka spíše pro nějakého legislativce. Znovu opakuji, elektřinu si vyrábíme levně, ta elektřina, většina jí nemůže opustit území České republiky, a ta většina jí ani nedojde ani na burzu, aby se tam prodávala přes burzu. Přesto je u nás tak drahá. Toto logiku nedává.

Zastropování znamená, že my – všechny domácnosti v České republice – místo „předválečných“ 17 miliard korun nedáme energetické oligarchii přímo více než 85 miliard, a stát je připravený jí dát dalších 85 miliard.

Martina: Dobře, připusťme, že daň z neočekávaných zisků přinese peníze do statní kasy. Alespoň stát s tím počítá, že tato daň by v příštím roce měla vynést 85 miliard korun, což ale tedy poté, cos mi řekl, je v podstatě číslovka vycucaná z prstu, protože taková být nemusí. Ministerstvo financí odhaduje, že na kompenzaci

maximálních cen energií bude potřebovat zhruba 100 miliard korun. Pripustme, že máme tedy 85 miliard korun z této daně. Možná. Další peníze chce získat na odvodech z výroby elektřiny. Ale ať sčítám, jak sčítám, ty počty nemusí vůbec souhlasit.

Hynek Beran: No, já bych to spíš počítal na druhé straně. Protože vláda jenom počítá, co jí možná přijde, a co do toho možná nalije, teď je otázka, když zvýšíme cenu elektřiny, která byla třeba na ceně jedné koruny, tak ji budeme zvyšovat na šest korun, tak kdo ten zbytek zaplatí? Vezměme si to jako početní úlohu z druhé třídy základní školy, je to nějakých zhruba 17, necelých 20 TWh pro naše rodiny, když to vezmeme pro domácnosti, no tak za to zaplatily ty domácnosti, za tu silovou elektřinu 17 miliard. Teď za to zaplatí pětkrát 17 je kolik? O 85 miliard více zaplatí jenom domácnosti. Takže, když to počítáme takhle, na jedné straně vláda, která nemá vlastní zdroje, vláda má zdroje, jenom co jí zaplatíme z daní. Takže vláda chce dát 85 miliard na ty kompenzace a zřejmě na těch 6 Kč. Těch 6 Kč chce vybrat, aby to doplatila, no a my, všechny naše rodiny, dalších tedy, co jsem napočítal, 85 miliard doplatíme energetické oligarchii na zdražení. Takhle zní ten vzorec úplný.

Martina: To je krásné. To znamená, že my musíme vládě vydat peníze, případně...

Hynek Beran: Ne, vládě ne.

Martina: My vydáme peníze, aby nás potom mohli kompenzovat zpátky?

Hynek Beran: Ne, za tohle nás ještě kompenzovat nebudou. Oni nás budou kompenzovat za to, limit je třeba 6 Kč. Měli jsme předtím silovou elektřinu za 1 Kč, teď ji máme za šest. Říkám to jako učebnicovou úlohu, tedy. Konečný limit může být jiný, my jsme navrhovali třeba 3 Kč. Což ta vláda nerespektuje, ta má 3 Kč v plynu. Nevím tedy, proč v obou komoditách nejsou 3 Kč. Ale byla-li silová elektřina za korunu a dneska je za šest korun? Tak bereme té

elektriny zhruba všechny domácnosti, nebavím se o průmyslu, a nebavím se o malosektoru, jako třeba krámech a tomto. Ale je to zhruba, podle statistického úřadu, je to zhruba 17 miliard kWh, takže 17 miliard korun jsme za tu silovou elektřinu zaplatili v předválečných cenách. Pokud zaplatíme o pět korun více, šest korun, no tak pětkrát 17 – pětkrát 10 je 50, pětkrát 7 je 35–85 miliard. Takže všechny naše domácnosti, každá rodina, vážení posluchači, i tvoje rodina, paní redaktorko, zaplatí, prostě se bude podílet na těch 85 miliardách, které s výjimkou nějakých sociálních dávek, jo možná nějakým samoživitelkám, nebo invalidům to přidají, ale zastropují to na těch šesti korunách, které bude muset každý zaplatit. Takže ten benefit vlády ve skutečnosti je, že my, všechny domácnosti v České republice, nedáme té energetické oligarchii více než 85 miliard korun. A dalších 85 miliard korun, to znamená to samé, použije vláda na to, aby když by třeba nějaký překupník z té energetické oligarchie chtěl něco navíc, takže to zkompenzuje. Odkad' to vezmou? Kde má vláda rozpočet? Buďto z těch mimořádných daní, pakliže to zvládne, anebo z našich daní. Takže z čeho to budeme platit? Z nemovitostí třeba? Tak pak vláda zvedne daň z nemovitostí, a my budeme na těch nemovitostech platit zvýšenou energii těmi 85 miliardami a dalších 85 miliard budeme dodávat ušlé zisky energetické oligarchii z jiného zdroje, například z daně z nemovitosti.

Martina: Tento vzorec, kdy stát platí státu penále, za to že stát špatně rozhodl, nakonec má jenom jeden výsledek, to je oškubaný občan.

Hynek Beran: No tak, kdyby stát platil státu, tak to jenom přerozděluje. Stát přerozděluje obvykle špatně, takže tam zbude třeba polovička, a ta polovička zmizí někde nějakým podivným způsobem, a přeci jenom třeba za to nějaká elektrárna v tomhle sektoru, nebo třeba nějaká municipální energetika, nebo něco, tak z toho sem tam něco bude. Z těch zisků na burze, ty se obvykle vyvezou ven, a nebude z toho nic.

■ ■ ■ ■ ■ (2 votes, average: 5,00 out of 5)

>> Podpora

Svobodný svět nabízí všechny články zdarma. Náš provoz se však neobejde bez nezbytné finanční podpory na provoz. Pokud se Vám Svobodný svět líbí, budeme vděčni za Vaši pravidelnou pomoc. Děkujeme!

Číslo účtu: 4221012329 / 0800

>> Pravidla diskuze

Než začnete komentovat článek, přečtěte si prosím pravidla diskuze.

>> Jak poslat článek?

Chcete-li také přispět svým článkem, zašlete jej na e-mail: redakce (zavináč) svobodny-svet.cz. Pravidla jsou uvedena [zde](#).

•

Pepan napsal:

12/11/2022 (18:30)

To je přece DEMOKracie, za tu jste bojovali 89tém chtěli jste hadrák tak držte tlamy a cálujte zadlužené U-SSA a nenažrané EU někdo živit musí ne.

Odpovědět